

Het ‘bewijs van adel’ van don Maximiliano en don Bernardo Clemente Principe uit Sevilla (1684)

Pieter Donche

LEZERS VAN *HERALDICUM DISPUTATIONES* ZULLEN in de titel van deze bijdrage allicht een gevoel van herkenning ervaren en zeker bij een snelle blik op de illustraties. In 2021 publiceerden we in het jubileumboek van dit tijdschrift immers al een gelijkaardige bijdrage over een gelijkaardig document gemaakt in 1687 voor Francisco MASSUE Y BLANCO uit San Lúcar de Barramedo.¹

Het document dat we hier bespreken dateert van drie jaar eerder, 1684.² De scribent-kaligraaf en de tekenaar/schilder van de illustraties waren ongetwijfeld dezelfde personen (of persoon). Alleen al het ingekleurde titelblad met in een grote barokke schelpvormige ovaal de kalligrafisch zeer verzorgde titel werd in 1684 op quasi identieke manier getekend in het document van 1687.

Dit cahier heeft ook zeer gelijkende afmetingen: 33 op 37,5 en een perkamenten kaft, maar het telt liefst 181 bladzijden op dik papier (meer dan het dubbele van dit van Masue y Blanco). De titel luidt (blz. 1): *Libro de pruebas de los quarteles y filiacion de los señores don Maximiliano Principe y don Bernardo Clemente Principe vezinos de la ciudad de Sevilla, hecho a su pedimiento en Bruxas, Año M.DC.LXXXIV.*³ (Zie afbeelding hiernaast.)

Het gaat dus om de ‘bewijzen’ van de kwartieren (voorouders langs beide ouders) en afstamming van de heren Maximiliaan en Bernardo Clemente Principe, inwoners van de stad Sevilla, verzameld in Brugge.

Tot bladzijde 104 is het geschreven in één enkel uiterst verzorgd geschrift, daarna vol-

gen allerlei attestaties in meerdere andere maar eveneens verzorgde geschriften.

Een afbeelding van het familiewapen op bladzijde 3 is terug in identieke stijl als het familiewapen Massue y Blanco. (Zie de afbeelding hiernaast.)

De 'aankondiging' van de kwartierstaat (blz. 5): *Siguen / los ocho Cuarteles de los SEÑORES / don CLEMENTE y don / MAXIMILIANO / PRINCIPE / Hijos de / Don Clemente Principe / y de / Doña Ana Bultynck* is lichtjes anders: het is in een cursief lettertype en gedeeltes zijn geschreven in een handschriftimiterend lettertype. De tekst is ook niet gevat in een kader. Op bladzijde 6-7 volgt een kwartierstaat met op de vroegste generatie acht kwartieren. (Zie de afbeelding op blzn. 20-21.)

Let wel dat op de vierde rij van boven er geen echt paar maar wel twee broers afgebeeld zijn: don Clemente en don Maximiliano le Prince en op de vijfde rij staat een zoon van de eerste, don Bernardo le Prince. Vermoedelijk was de eerste al overleden en werd het document gemaakt voor zijn broer Maximiliaan en zijn zoon Bernardo.

Een dergelijk document diende om iemands goede afkomst te bewijzen tegenover de Spaanse overheid en de weg te effenen naar een verhoopte opname in de adelstand in het nieuwe vaderland.⁴

Om indruk te maken deed men beroep op de beste kalligrafen en heraldische tekenaars.

Een overzicht in vogelvlucht:

Op bladzijde 9 volgt dan de eigenlijke tekst: *Pedro Ignacio Vande Velde en virtud del poder que tiene de Don Maximiliano Principe, natural de essa ciudad y vezino de la de Sevilla en Andalucia y de Don Bernardo Clemente Principe vezino de Sevilla en Andalucia hijo le xitimo de don Clemente Principe natural de essa ciudad de Bruges passado por el escrivano Joseph Lopez Albarran en Sevilla en quinze dias del mes de Junio de mill seiscientos ochenta y tres años ...* Pieter Ignatius Vande Velde had dus op 15 juni 1683 voor notaris Jozef Lopez Albarran in Sevilla volmacht gekregen van de oom, Maximiliaan de Prince en diens neef Bernardo (fs Clemens) de Prince) om opzoekingen te doen. Maximiliaan wordt genoemd als geboren te Brugge.

De lange tekst in een zeer verzorgd humanistisch geschrift in fijne pen loopt door tot blz. 104. De inhoud van deze tekst is weer zeer gelijklopend met die van de ‘bewijzen van adel van Massue Y Blanco of van don Pedro Harou uit Cadiz’, dat we eerder uitvoerig bespraken.⁵

In het kort:

✚ blz. 13 – 17: formulering van zeven vragen over de vier vroegste voorouderparen waarop aangezochte getuigen dienden te antwoorden. De antwoorden vindt men op de bladzijden 17 – 32°, 33 – 50, 51 – 69 en 70 – 89.

✚ blz. 90 – 104 betreffen de verslagen van bezoeken aan kerken e.d. voor het optekenen van aandenkens aan voorouders en verwanten (grafschriften, wapenborden, ...).

Daarna volgen de officiële verklaringen van waardigheidsbekleders die het document extra geloofwaardigheid moeten geven:

✚ blz. 105 - 114 bovenaan: een tekst van don Carlos Falentin en Diego Francisco Maurissens, wapenkoningen Vlaanderen en Gelderland, aan eind hun beider zegel door papier gedrukt en hun handtekeningen, 3 aug 1684;

✚ blz. 111 onderaan - 118: acht, meestal door meerdere personen ondertekende attestaties, vier ervan ook voorzien van 5 doorheen papier gedrukte zegels;

✚ blz. 114 onderaan: akte Brussel, 11 augustus 1684, getekend J.B. Dierckens, bevestiging van de identiteit en handtekeningen van vorige twee, door Brussels stadssecretaris;

✚ blz. 115 onderaan: diverse Brusselse notarissen, 11 augustus 1684, met hun handtekening;

✚ akten van drie Brusselse handelaars, 11 augustus 1684, met handtekeningen;

✚ een akte van Joannes de Blessy, priester-kanunnik Brugge St.-Donaas: uittreksels uit parochieregisters, met handtekening, Latijn, 11 december 1684;

✚ akte van Humbertus Gulielmus, bisschop Brugge, getekend Brouckman met zegel van de bisschop door papier gedrukt;

✚ een akte van de Spaanse natie Brugge, door Ign. Alb. de Aranda met handtekening en zegel door papier gedrukt;

✚ een akte van drie Brugse handelaars m.b.t. vorige akte met handtekening.

Wat betreft de andere illustraties in het document: (*HDWT* betekent: voorstelling van een wapenschild met helm, dekkleden, wrong en helmteken):

✚ blz. 13: ingekleurde wapenschilden van Pedro Le Prince (*HDWT*) x Isabella Staifsack (ovaal onder roze lint);

✚ blz. 33: idem voor Diego Lauwers (*HDWT*) x An(n)a van Troostenberghe (ovaal onder roze lint);

✚ blz. 51: idem voor Antonio Bultynck (*HDWT*) x Isabella de Brouckere (ovaal onder roze lint);

Don Pedro le Prince Casó con,
Doña Isabela Staifsack, murió Año
de 1578 y ella, año de 1582.

Don Diego Lauwers Casó con
Doña Ana Trosstenberge.

Don Clemente le Prince
Casó año de 1574 con

Doña Ana Lauwers que
murió año de 1609 y el dho Cle-
mente su marido el de 1607

Don Clemente le Prince Casó
1611 con Dª Ana Bultinck; murió 1627
y ella 1631 su piedra sepulcral a s^{ta}ca

Don Clemente le Prince,
Nació en Brujas a^o de 1612 casó
en España con Doña Maria
Cavallero.

Don Bernardo Clemente
le Prince, ó Principe en
España 1684.

Don Antonio Bultynck Casó con
Doña Isabela de Brouckere

Don Ricardo Thenbrouck Casó año
de 1501 con Doña Maria Bafin que
murió a 8 de octubre de 1561 de edad de 82 a.

Don Juan Bultynck

Casó con

Doña Margarita Then
brouck que murió a 16 de
Mayo 1604

Doña Ana Bultynck, casó 1611 con
Don Clemente le Prince murió 1663 y
ella 1631 la piedra sepulcral afoxa

Don Maximiliano le Prince
Nació en Brusas año de 1617 Casó
en España con Doña Ana Vander da

- ✚ blz. 70: idem voor Ricarde Thenbrouck (HDWT) x Maria Basin (ovaal onder roze lint);
- ✚ blz. 92, 94, 95, 98: tekeningen van een grafschrift met vier kwartierschilden;
- ✚ blz. 99: ingekleurde tekening van een schilderij voorstellend een monnik in monnikspij met Kind Jezus op de rechterarm, met links onderaan wapenschild Le Prince;
- ✚ blz. 100 en 101: erg grote (halve hoogte van blad) ingekleurde wapenschilden van de abten Nicolas de Troostenberghe, †1.1.1653 (Eeckhoutteabdij) en Miguel Bultynck, †21.3.1678 (Duinenabdij)⁷;
- ✚ blz. 107: ingekleurd wapenbord met 4 kwartierschilden, 1628;
- ✚ blz. 109: over een vol blad ingekleurde tekening van (vrml.) glasraam met afbeelding Maria met Kind en 15 wapenschilden, 1629, blijkbaar geschonken door een echtpaar Le Prince – 't Seraerts (*zie de afbeelding hiernaast*);
- ✚ blz. 111: over een vol blad ingekleurde tekening van het wapen Le Prince (hier met slechts één hartje bovenaan), eronder twee *putti* (engeltjes) die elk een standaard ophouden met opschrift 1573 en waaraan een penoen hangt met daarop de wapens: gevierendeeld Le Prince & Baets en Baers.

Over wie gaat het?

Een genealogie DE PRINCE (Fr: *Le Prince*, Spaans: *Principe*) vinden we niet in de grote verzameling genealogieën in handschrift van de al hoger genoemde Jacobus Antonius KERCHOF, noch in die van Joannes Idesbaldus MASIN (1631-1694) en evenmin in het gepubliceerde zesdelige 19de-eeuwse compilatiewerk *Bruges et le Franc*.⁸

We vinden de personen wel terug in de Brugse parochieregisters: de broers Clement (III) en Maximiliaan de Prince werden gedoopt te Brugge O.-L.-Vrouw, resp. op 16 oktober 1612 (peter: Clemens (I) de Prince (grootvader van de boreling), meter: Margareta (fa Joannes Bultijnck) en 12 juni 1617 (peter: Petrus Bultynck, meter: Joanna de Corte). Hun ouders Clement (II) de Prince (zoon van Clement (I) en Anna Lauwers) en Anna Bultijnck waren gehuwd te Brugge O.-L.-Vrouw op 16 januari 1611 na verloving op 26 november 1610. De pastoor noteerde erbij dat Clement (II) in de Brugse *Hoochstr(aete)* woonde.⁹ Clement (II) de Prince overleed in de parochie Brugge St.-Gillis op 13 januari 1667¹⁰ maar werd begraven onder grafschrift in het klooster der Urbanisten (Rijke Klaren, een cisterciënzerklooster gelegen iets ten noorden van de St.-Gilliskerk tussen de Komvest en de Rijke Klarendreef). Anna Bultynck was al veel eerder overleden, nl. op 10 november 1631 zoals vermeld in hun grafschrift.

Clement (II) de Prince was een meester-timmerman die in het midden van de

Tambien declararnos haver visto en el
 Claustro donde se haze procession en el

17de eeuw te Brugge een succesvol bouwmeester was. Hij leverde in 1636-37 houten palissades voor de militaire versterkingen te Damme,¹¹ in 1641 twee nieuwe barges (boten) voor de verbinding Nieuwpoort-Duinkerke op het nieuw gegraven kanaal Brugge-Duinkerke,¹² ontwierp in 1642-43 een nieuw klokkentorentje boven het stadhuis van Damme,¹³ bouwde in 1648 een doksaal en orgelkast voor de kerk van Westkapelle¹⁴ en werkte in 1651 mee aan een nieuwe kapel van Onze-Lieve-Vrouw-van-Blindekens te Brugge (dakgebinte, halfronde gewelven en deuren).¹⁵ Hij was in 1659 een van de kerkmeesters van zijn parochie St.-Gillis.¹⁶

Hij hertrouwde in 1632 in de Brugge St.-Jacobskerk met Catharina de Coninck en had bij haar negen kinderen. Na haar overlijden in de St.-Gillisparochie in 1650 (zij werd ook begraven bij de Urbanisten) hertrouwde hij nog eens met Maria van de Weghe en had nog drie kinderen. Hij woonde toen op de *Houtbrekersdam* (in het huis bekend in de registers van de Zestendelen als DON/261), dit is het huis thans met adres Lange Rei 18.

De gevlmachtigde Petrus Ignatius Van de Velde

Petrus Ignatius VAN DE VELDE, de man die door oom en neef de Prince via hun notaris te Sevilla op 15 juni 1683 een volmacht had gekregen om in Brugge opzoekingen te doen en de hele procedure van opname van getuigenverklaringen, visitaties van kerken, wettelijke akten door waardigheidsbekleders te organiseren is een oude bekende. Hij was ook de ‘makelaar’ in een gelijkwaardig dossier¹⁷ uit 1687 voor Massue y Blanco (zie onze vorige bijdrage in *MHI*). Hij duikt overigens ook op in nog enkele andere dossiers van ‘Spaanse’ Bruggelingen uit 1676 (de Meester) en 1697 (Bartolomé).¹⁸ Dit overspant een periode van 21 jaar.

Het gaat om Petrus Ignatius van de Velde (gedoopt Brugge St.-Salvator, 26 november 1652), zoon van Gabriël en Catharina DE MEESTER en gehuwd te Brugge O.-L.-Vrouw op 29 mei 1674 met Marie Gabrielle TACQUET. Hij was – nog voor zijn 30ste – driemaal schepen van de stad Brugge geweest.¹⁹ Hij overleed op 28 augustus 1714, zijn echtgenote op 9 mei 1711 en zij werden begraven te Brugge in het klooster van de dominicanen onder een grafsteen met grafschrift.²⁰

Hij had een broer Jacob van de Velde die definitief uitgeweken was naar Sevilla in Spanje want aldaar gehuwd met Mariana Josepha de Naterna (geboren Sevilla, 11 januari 1656) en daar door het leven gaand als *Diego del Campo*. Petrus Ignatius was dus een geschikte verbindingsman tussen emigranten naar Spanje en Brugge. Overigens was hun moeder Catharina de Meester

Uiterst links: gedenksteen jaargetijde voor Clement le Prince en Anna Lauwers (blz. 92).

Hiernaast: wapen van de abt van de Eeckhoutteabdij, Nicolas de Troostenberghe, †1653 (blz. 100).

een zuster van Jacob de Meester, *alias* Diego Maestre (gedoopt Brugge 19 april 1728, begraven Sevilla 22 februari 1709) een eveneens naar Sevilla uitgeweken Bruggeling (daar tweemaal gehuwd met een Spaanse) en in militaire dienst voor Spanje als kapitein van Sevilla. Het is voor hem dat het gelijkaardige hogergenoemde dossier 'de Meester' uit 1676 werd samengesteld en waar Petrus Ignatius van de Velde ook de verbindingsman was geweest.

Nog een oude bekende

Op blz. 26 komen we bij de getuigen ook een oude bekende tegen: de Brugse genealoog, priester, kanunnik van Mesen en kapelaan van de Collegiale Onze-Lieve-Vrouwkerk, Jacobus Antonius KERCHOF (Brugge, 26 april 1625 – 3 april 1685): *En veinte dias de Abril [20 april 1684] parecio ante nos el reverenda señor don Diego Antonio Kerckhof canonigo de Meessene y capellan en la Iglesia collegial de nuestra señora en essa ciudad de Brujas de edad de sessenta años elqual siendo requerido y haviendo hecho juramento que assi le ayudasse dios y todos sus santos y in verbo saxcerdotis de decix la verdad de lo que le fuere preguntado declaro lo siguiente: ...* Hij wordt 60 jaar oud genoemd (in werkelijkheid eind 1684 59 jaar) en zijn familienaam is hier verkeerdt gespeld (een k te veel). Aan het eind van zijn verklaring (blz. 32) is zijn naam wel goed gespeld: *y era firmado Jacques Antonio Kerchhof presbiter con una firma y et Ano 1684.*

Kerchhof was ook een beetje betrokken partij in dit dossier: zijn grootvader langs moederszijde Adriaan Bultynck en Anna Bultynck, de echtgenote van Clement le Prince (3de rij van boven in de getekende kwartierstaat), waren neef en nicht.

Eindnoten

¹ P. DONCHE, 'Het bewijs van adel van don Francisco Massue y Blanco uit San Lúcar de Barrameda (1687)', in: *Heraldicum Disputationes*, XXVI:4 (2021), pp. 117-127.

² De attestaties van waarachtigheid achteraan zijn van 11 en 17 augustus 1685.

³ Bewaard in Kon. Bibl. Brussel, handschriften, Fonds Goethals, nr. 1414. Perkamenten kaft, in zwarte inkt, hier en daar aanvullingen in bruine inkt.

- ⁴ Zie: P. DONCHE, 'Het bewijs van adel van don Pedro de Harou uit Cádiz (1680)', in: *Miscellanea Heraldica I – (Heraldicum Disputationes Jubileumuitgave 25 jaar)*, Wijnegem, Homunculus, 2020, pp. 44-73, i.h.b. pp. 47-48.
- ⁵ P. DONCHE, 'Het bewijs van adel van don Pedro de Harou ...' zie hoger, pp. 44-73.
- ⁶ Opmerking: na bladzijdennummer 23 zijn er twee bladzijden vergeten te nummeren (dus 23bis en 23ter), daarna blz. 24.
- ⁷ In de tekst van zijn grafschrift, op het lint onder zijn wapen staat evenwel: OBIIT XI MARS 1678.
- ⁸ Verz. J.A. Kerchof: sinds 2014 in de Openbare Bibliotheek Brugge als handschrift 728; verz. J.I. Masin: in Rijksarchief Brugge, Fonds Thibault de Boesinghe, 424A/C; J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, 5 delen + *Supplement*, Brugge, 1857-1864.
- ⁹ ARA, parochieregisters online op arch.arch.be: doopregisters Brugge O.-L.-Vrouw 30.10.1602 – 9.6.1616, beeld 47/66 en 4.8.1616 – 29.10.1617, beeld 62/69; huwelijksregisters Brugge O.L. Vrouw 12.7.1603 – 26.4.1617, beeld 90/102 (verloving) en 31.10.1602 – 9.6.1616, beeld 15/27 (huwelijk).
- ¹⁰ SBB, grafschriftenverzameling de Hooghe, dl. IV, blz. 43 (kerk der Urbanisten); J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, V, blz. 140; ARA, parochieregisters online op arch.arch.be: overlijdensregister Brugge St.-Gillis 3.7.1655 – 29.10.1670, beeld 108/144 vermeldt op die datum inderdaad een overlijden van een Clemens de Prince die daarna bij de Urbanisten werd begraven, maar als gehuwd met Maria van de Weghe. Dit moet dan een latere echtgenote van de in 1631 weduwnaar geworden Clemens de Prince zijn.
- ¹¹ ADN, Chambre des Comptes à Lille, B 3597.
- ¹² J. ROZEK, *De barges tussen Brugge, Nieuwpoort en Duinkerke (17de-18de eeuw)*, masterthesis Univ. Gent – Geschiedenis, Gent, 2007, p. 40.
- ¹³ Zie inventaris.onroendergoed.be/erfgoedobjecten/78719.
- ¹⁴ Zie inventaris.onroendergoed.be/erfgoedobjecten/58466.
- ¹⁵ BRIGITTE BEERNAERT, *Geschiedenis van kapel Onze-Lieve-Vrouw-van-Blindekens* (kerknet.be/brugse-beloofte/artikel/kapel-onze-lieve-vrouw-van-blindekens).
- ¹⁶ E. REMBRY, *Saint-Gilles, sa vie, ses reliques, son culte en Belgique et dans le nord de la France*, Brugge, 1881, pp. 456-457.
- ¹⁷ Massue y Blanco: KBR, FG, 1371.
- ¹⁸ de Meester: KBR, FG, 1375; Bartolome: KBR, FG, 1210.
- ¹⁹ SA Brugge, bestand Wetsvernieuwingen stadsmagistraat, benoemingen op 12 nov. 1679 (12de op 12), 2 sept. 1680 (11de op 12) en 22 dec. 1681 (10de op 12). Later komt hij niet meer voor als schepen.
- ²⁰ BERNARDUS DE JONGHE, *Belgium dominicanum sive Historia provinciae Germaniae inferioris sacri ordinis ff. prædicatorum, ex antiquis manuscriptis, probatis authoribus, litteris originalibus numquam impressis, ...* Brussel, 1719, p. 168: Abdij der Predikheren (Dominicanen) te Brugge: *Icy gist Sr Pierre Ignace van de Velde fs Sr Gabriël dans son temps Eschevain de la ville de Bruges mourut le 28me d'Aoust 1714 et Dame Marie Gabrielle Tacquet fa Sr Charle Anthoine son espouse, Escuier, Seigneur van der Helst, capitaine des chevaux, qui avoit epousé Dame Marie Louyse De Rugeley fa Sr François dans son temps Bourgm. & Eschevain du Francq. Elle mourut le 9me de May 1711. Priés Dieu pour leurs ames.* Zie ook J.J. GAILLIARD, *Bruges et le Franc*, III, Brugge, 1859, pp. 367-383 (genealogie van de Velde), i.h.b. pp. 382-383.